

Jerzy Dębski

Oficerowie Wojska Polskiego, związani z Wadowicami, rozstrzelani w KL Auschwitz 27 maja 1942 r.

Wadoviana : przegląd historyczno-kulturalny 17, 40-51

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

DR JERZY DĘBSKI

PAŃSTWOWE MUZEUM AUSCHWITZ-BIRKENAU W OŚWIĘCIMIU

OFICEROWIE WOJSKA POLSKIEGO,
ZWIĄZANI Z WADOWICAMI,
ROZSTRZELANI W KL AUSCHWITZ
27 MAJA 1942 R.

W pejzaż codzienności okupacyjnej na trwałe wpisały się wszelkie akcje policyjno-prewencyjne i odwetowe w stosunku do ludności polskiej. W powszechnej świadomości historycznej Polaków jako ich ucieleśnienie jawią się warszawskie łapanki uliczne. Natomiast w rzeczywistości okupacyjnej była to codzienność, taka jak wystany w długich kolejach kartkowy bochenek czarnego chleba. Dlatego warto przypominać, iż np. w kwietniu 1940 r., tj. przed osławioną Akcją A-B w GG miały miejsce na terenach włączonych do III Rzeszy – mam tu na myśli Regierungsbezirk Kattowitz (Katowice) i Regierungsbezirk Zichenau (Ciechanów) – dwie o dużym zasięgu akcje prewencyjne, które doprowadziły do aresztowań znacznej liczby polskich elit lokalnych.

W ten ciąg zdarzeń wpisały się działania represyjne Urzędu Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes für den Distrikt Krakau (Komendant Policji Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa dla Dystryktu Kraków) z połowy kwietnia 1942 r. Mianowicie późnym popołudniem 16 kwietnia 1942 r. w Kawiarni Plastyków przy ul. Łobzowskiej 3 w Krakowie aresztowano w akcji represyjnej wielu krakowskich artystów plastyków i innych mieszkańców Krakowa, którzy w tym czasie w niej przebywali, a ponadto w nocy z 16 na 17 kwietnia 1942 r. aresztowano wielu oficerów rezerwy, a także służby stałej oraz pozostających w stanie spoczynku. Spośród wielu wówczas aresztowanych i osadzonych w więzieniu przy ul. Montelupich 198 trafiło transportami 24 i 25 kwietnia 1942 r. do KL Auschwitz. W liczbie deportowanych tymi transportami do KL Auschwitz znajdowało się 72 oficerów Wojska Polskiego. 27 maja 1942 r. pod Ścianą Straceń w KL Auschwitz I rozstrzelano 167 mieszkańców Krakowa, którzy w KL Auschwitz znaleźli się w skutek tej skomasowanej akcji represyjnej niemieckiego okupanta. W ten dzień pod ekran śmierci wprowadzono również 64 oficerów.

W trakcie rozlicznych kwerend archiwalnych i bibliotecznych udało mi się ustalić nazwiska dziewięciu oficerów wówczas rozstrzelanych, których łączyły niezaprzeczalne związki z Wadowicami. Miały one oczywiście rozmaity charakter. Większość z nich, tj. sześciu, była oficerami rezerwy 12 pp (12 Pułk Piechoty), z kolei dwóch pobierało nauki i zdało egzamin maturalny w sławetnym Gimnazjum im. Marcina Wadowity. Tylko jeden okazał się rodowitym wadowiczanie, absolwentem miejscowego gimnazjum, a także oficerem 12 pp. Jeden zaś był w latach 30. ubiegłego wieku mieszkańcem Wadowic.

Florian Styła (Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau)

Ppor. służby stałej piechoty WP **Florian Styła** przyszedł na świat 30 kwietnia 1914 r. w Wadowicach jako syn Karola i Ludwiki de domo Guzdek (ppor. od 1 października 1938 r.). We wrześniu 1927 r. rozpoczął naukę w klasie matematyczno-fizycznej w Gimnazjum im. Marcina Wadowity w rodzinnym mieście, którą w maju 1935 r. zakończył maturą¹.

W latach 1936-1938 był uczniem Szkoły Podchorążych Piechoty w Ostrowi – Komorowie. Po nominacji oficerskiej 1 października 1938 r. wcielono go do 12 pp, który w składzie 6 DP stacjonował w Wadowicach (III bat. w Krakowie); we wrześniu 1939 r. brał udział w wojnie obronnej Polski w składzie wspomnianego pułku².

Podczas niemieckiej okupacji mieszkał przy ul. Warszawskiej 18 m. 11 w Krakowie. Tam w nocy z 16 na 17 kwietnia 1942 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes für den

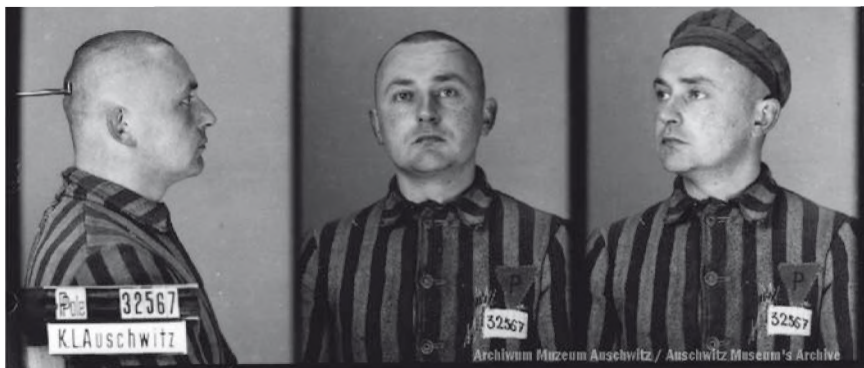
¹ G. Studnicki, *Pierwsza wśród równych. Dzieje Gimnazjum i Liceum w Wadowicach*, Wadowice 1991, s. 331.

² R. Rybka, K. Stepan, *Awanse oficerskie w Wojsku Polskim 1935-1939*, Kraków 2003, s. 36; G. Studnicki, *op. cit.*, s. 356; *12 Pułk Piechoty (II RP)*, [http://www.pl.wikipedia.org/wiki/12_Pulk_Piechoty_\(II_RP\)](http://www.pl.wikipedia.org/wiki/12_Pulk_Piechoty_(II_RP)), [dostęp: 1 grudnia 2014 r.].

Distrikt Krakau w akcji prewencyjnej przeciw polskim oficerom rezerwy i osadzony w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie³.

24 kwietnia 1942 r. transportem z Krakowa został przywieziony do KL Auschwitz, gdzie otrzymał numer więźniarski 32570⁴. Miesiąc później, 27 maja 1942 r., został rozstrzelany pod Ścianą Straceń w KL Auschwitz I⁵.

Nierozerwalnie związanych z Wadowicami było także dwóch oficerów, których już od czasów ośmioletniej nauki w gimnazjum łączyła więź braterska.

Eugeniusz Sokulski (Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau)

Pierwszy z nich to ppor. rezerwy piechoty WP **Eugeniusz Sokulski**, urodzony 9 czerwca 1909 r. w Suchej Beskidzkiej, z zawodu urzędnik. Od 1 września 1922 r. uczył się w Gimnazjum im. Marcina Wadowity w Wadowicach i tam w 1930 r. zdał maturę⁶. Następnie odbył jedenastomiesięczną zasadniczą służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty, a następnie po zaliczeniu cyklu szkoleń dla rezerwistów 1 stycznia 1933 r. otrzymał patent oficerski z wcieleniem do 3 psp (3 Pułk Strzelców Podhalańskich), który w składzie 21 DPG (21 Dywizja Piechoty Górskiej) stacjonował w Bielsku⁷. W okresie międzywojennym był prowadzony w ewidencji

---

³ T. Wroński, *Kronika okupowanego Krakowa*, Kraków 1974, s. 200; A. Chwalba, *Okupacyjny Kraków w latach 1939-1945*, Kraków 2011, s. 179-180.

⁴ Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu (dalej: APMA-B), Materiały Obozowego Ruchu Oporu, *Liste der Männer-und Frauentransporte*, t. 20, sygn. D-RO/123; APMA-B, *Schutzhaftlagerführung, Stärkekücher*, t. 3, sygn. D-AuI-3/1/3, s. 415.

⁵ APMA-B, Politische Abteilung, *Sterbebücher*, t. 7/1942, sygn. D-AuI-2/8, s. 70.

⁶ M. Siwiec-Cielebon, *Dla pamięci rzetelnej. Problematyka badań i weryfikacji strat wojennych pracowników i wychowanków Gimnazjum i Liceum w Wadowicach*, „Wadowiana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 2011, nr 14, s. 174-175.

⁷ *Rocznik Oficerski Rezerw 1934*, Warszawa 2003, s. 107, 577; 3 Pułk Strzelców Podhalańskich, http://www.pl.wikipedia.org/wiki/3_Pułk_Strzelców_Podhalańskich, [dostęp: 1 grudnia 2014 r.].

Powiatowej Komendy Uzuppełnień w Pszczynie⁸. W trakcie wojny obronnej Polski we wrześniu 1939 r. uczestniczył w walkach swojego pułku Armii Kraków.

Podczas niemieckiej okupacji mieszkał przy ul. Paulińskiej 22 w Krakowie. Wówczas pracował jako magazynier i równocześnie był zaangażowany w działalność konspiracyjną; jego przydziału nie ustaliłem. W nocy z 16 na 17 kwietnia 1942 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes für den Distrikt Krakau w akcji prewencyjnej przeciw polskim oficerom rezerwy i osadzony w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie⁹.

24 kwietnia 1942 r. został przywieziony transportem z Krakowa do KL Auschwitz, gdzie otrzymał numer więźniarski 32567¹⁰. Tam był osadzony w bl. 4¹¹. Miesiąc po deportacji, 27 maja 1942, r. rozstrzelano go pod Ścianą Straceń w KL Auschwitz I¹².

Drugim z nich był ppor. rezerwy piechoty WP **Jan Kazimierz Sokulski**, urodzony 26 września 1910 r. w Suchej, z zawodu urzędnik. W latach 1922-1930 uczył się w Gimnazjum im. Marcina Wadowity i tam w maju 1930 r. zdał maturę¹³. Następnie odbył jedenastomiesięczną zasadniczą służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty, a następnie po zaliczeniu cyklu szkoleń dla rezerwistów 1 stycznia 1933 r. otrzymał patent oficerski z wcieleniem do 3 psp, który w składzie 21 DPG stacjonował w Bielsku¹⁴. W okresie międzywojennym był prowadzony w ewidencji Powiatowej Komendy Uzuppełnień w Żywcu. W trakcie wojny obronnej Polski we wrześniu 1939 r. uczestniczył w walkach swojego pułku w składzie 21 DPG Armii Kraków.

Podczas niemieckiej okupacji mieszkał przy ul. Paulińskiej 22 w Krakowie i był zaangażowany w działalność konspiracyjną; jego przydziału nie ustaliłem.

W nocy z 16 na 17 kwietnia 1942 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes für den Distrikt Krakau w akcji prewencyjnej przeciw polskim oficerom rezerwy i osadzony w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie¹⁵.

⁸ *Rocznik Oficerski Rezerw 1934*, op. cit., s. 577.

⁹ T. Wroński, op. cit., s. 200; A. Chwalba, op. cit., s. 179-180.

¹⁰ APMA-B, Materiały Obozowego Ruchu Oporu, *Liste der Männer- und Frauentransporte*, t. 20, sygn. D-RO/123; APMA-B, Schutzhaftlagerführung, *Stärkebücher*, t. 3, sygn. D-AuI-3/1/3, s. 412.

¹¹ APMA-B, Schutzhaftlagerführung, *Blockbuch Bl. 4*, sygn. D-AuI-3/2, s. 107.

¹² APMA-B, Politische Abteilung, *Sterbebücher*, t. 7/1942, sygn. D-AuI-2/8, s. 5.

¹³ M. Siwiec-Cielebon, op. cit., s. 175.

¹⁴ *Rocznik Oficerski Rezerw 1934*, op. cit., s. 107, 577; 3 *Pułk Strzelców Podhalańskich*, op. cit.

¹⁵ T. Wroński, op. cit., s. 200; A. Chwalba, op. cit., s. 179-180.

Jan Kazimierz Sokulski (Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau)

24 kwietnia 1942 r. został przywieziony do KL Auschwitz transportem z Krakowa. W obozie otrzymał numer więźniarski 32568¹⁶. Miesiąc później, 27 maja 1942 r., rozstrzelano go pod Ścianą Straceń w KL Auschwitz I¹⁷.

Zdecydowana większość osób, o których mowa w niniejszym tekście, miała stosunkowo luźny kontakt z Wadowicami, ograniczający się do przewidzianych pragmatyką służbową rutynowych szkoleń pułkowych dla oficerów rezerwy. W ciągu lat 30. ubiegłego wieku mogły być to dwa lub trzy pobyty w pułku, których długość była uzależniona od planu szkoleń. Ponadto zapewne bywali na dorocznym święcie pułku, które przypadało 1 sierpnia. Należeli do nich:

Ppor. rezerwy piechoty WP **Henryk Bogucki**, urodzony 18 czerwca 1900 r. w Krakowie, z zawodu księgowy. W latach 1918-1921 brał udział w wojnach o niepodległość Rzeczypospolitej. Na stopie pokojowej w ramach rutynowych ćwiczeń dla rezerwistów ukończył w stopniu szeregowego podchorążego Szkołę Podchorążych Rezerwy Piechoty, a następnie pogłębiał swoje umiejętności i wiedzę wojskową w trakcie praktyk w macierzystej jednostce. Stąd uzyskał patent oficerski z wcieleniem do 12 pp (ewidencyjnie był prowadzony przez Powiatową Komendę Uzuppełnień Kraków-Miasto), który podporządkowany 6 DP stacjonował w Wadowicach (III bat. w Krakowie)¹⁸. Wówczas mieszkał przy ul. Grodzkiej 60 w rodzinnym mieście. Przez cały okres międzywojnia od wcielenia po uzyskaniu patentu

¹⁶ APMA-B, Materiały Obozowego Ruchu Oporu, *Liste der Männer- und Frauentransporte*, t. 20, sygn. D-RO/123; APMA-B, *Schutzhaftlagerführung, Stärkebücher*, t. 3, sygn. D-AuI-3/1/3, s. 412.

¹⁷ APMA-B, Politische Abteilung, *Sterbebücher*, t. 7/1942, sygn. D-AuI-2/8, s. 6

¹⁸ *Dziennik Personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych*, 5 XI 1928 r., nr 14, s. 290, 313.

Henryk Bogucki (Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau)

oficerskiego miał przydział mobilizacyjny do wcześniej wymienionego pułku¹⁹.

Podczas niemieckiej okupacji w nocy z 16 na 17 kwietnia 1942 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes für den Distrikt Krakau w akcji prewencyjnej przeciw polskim oficerom rezerwy i osadzony w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie²⁰.

25 kwietnia 1942 r. został przywieziony transportem z Krakowa do KL Auschwitz, gdzie otrzymał numer więźniarski 33095²¹. Miesiąc później, 27 maja 1942 r., rozstrzelano go pod Ścianą Śmierci w KL Auschwitz I²².

Ppor. rezerwy piechoty WP **Włodzimierz Fall**, urodzony 12 września 1911 r. w Garbaczku koło Opatowa, z zawodu urzędnik. Po uzyskaniu matury odbył jedenastomiesięczną zasadniczą służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty, a następnie dzięki ćwiczeniom przewidzianym dla rezerwistów 1 stycznia 1936 r. otrzymał w wieku 24 lat patent oficerski z wcieleniem do 12 pp (ewidencyjnie był prowadzony przez Powiatową Komendę Uzuppełnień Kraków-Miasto), który podporządkowany 6 DP stacjonował w Wadowicach (III bat. w Krakowie)²³. W okresie międzywojennym mieszkał przy ul. Bronowickiej 39 m. 12 w Krakowie.

Podczas niemieckiej okupacji został aresztowany przez funkcjonariuszy Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes für den Distrikt

¹⁹ *Rocznik Oficerski Rezerw 1934, op. cit.*, s. 433.

²⁰ T. Wroński, *op. cit.*, s. 200; A. Chwalba, *op. cit.*, s. 179-180.

²¹ APMA-B, Materiały Obozowego Ruchu Oporu, *Liste der Männer- und Frauentransporte*, t. 20, sygn. D-RO/123; APMA-B, Schutzhaftlagerführung, *Stärkebücher*, t. 3, sygn. D-Aul-3/1/3, s. 413.

²² APMA-B, Politische Abteilung, *Sterbebücher*, t. 7/1942, sygn. D-Aul-2/8, s. 55.

²³ R. Rybka, K. Stepan, *op. cit.*, s. 142.

Włodzimierz Fall (Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau)

Krakau w akcji przeciwko polskim oficerom rezerwy i osadzony w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie²⁴. 24 kwietnia 1942 r. został przywieziony do KL Auschwitz transportem z Krakowa. W obozie otrzymał numer więźniarski 32503²⁵. Tam był osadzony w bl. 4²⁶. Po miesiącu, 27 maja 1942 r., rozstrzelano go pod Ścianą Śmierci w KL Auschwitz I²⁷.

Ppor. rezerwy piechoty WP **Władysław Stanisław Król**, urodzony 13 kwietnia 1911 r. w Krakowie, z zawodu nauczyciel. Po zdaniu matury odbył jedenastomiesięczną zasadniczą służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty, a następnie w ramach przewidzianych pragmatyką służbową ćwiczeń dla rezerwistów pogłębiał swoje umiejętności i wiedzę wojskową, stąd 1 stycznia 1937 r. w wieku 25 lat uzyskał patent oficerski z wcieleniem do 12 pp (ewidencyjnie był prowadzony przez Powiatową Komendę Uzuppełnień Kraków-Miasto), który w składzie 6 DP stacjonował w Wadowicach (III bat. w Krakowie)²⁸. W okresie międzywojennym mieszkał z rodzicami przy pl. Mariackim 8 m. 5 w Krakowie. Był czynnym sportowcem, koszykarzem Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Krakowie²⁹.

Podczas niemieckiej okupacji w nocy z 16 na 17 kwietnia 1942 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherhe-

²⁴ T. Wroński, *op. cit.*, s. 200; A. Chwalba, *op. cit.*, s. 179-180.

²⁵ APMA-B, Materiały Obozowego Ruchu Oporu, *Liste der Männer- und Frauentransporte*, t. 20, sygn. D-RO/123; APMA-B, *Schutzhaftlagerführung, Stärkebücher*, t. 3, sygn. D-AuI-3/1/3, s. 410.

²⁶ APMA-B, *Schutzhaftlagerführung, Blockbuch Bl. 4*, sygn. D-AuI-3/2, s. 28.

²⁷ APMA-B, *Politische Abteilung, Sterbebücher*, t. 7/1942, sygn. D-AuI-2/8, s. 90.

²⁸ R. Rybka, K. Stepan, *op. cit.*, s. 193.

²⁹ B. Tuszyński, *Księga sportowców polskich ofiar II wojny światowej*, Warszawa 1999, s. 144.

Władysław Stanisław Król (Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau)

itsdienstes für den Distrikt Krakau, zapewne w akcji prewencyjnej przeciwko polskim oficerom rezerwy, i osadzony w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie³⁰.

24 kwietnia 1942 r. został przywieziony transportem z Krakowa do KL Auschwitz, gdzie otrzymał numer 32525³¹. W miesiąc później, 27 maja 1942 r., został rozstrzelany pod Ścianą Straceń w KL Auschwitz I³².

Ppor. rezerwy piechoty WP **Lucjan Stanisław Paszyński**, urodzony 13 grudnia 1905 r. w Bieczu, pow. Gorlice, z zawodu urzędnik. Po zdaniu matury odbył jedenastomiesięczną zasadniczą służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty, którą ukończył w stopniu kaprała podchorążego. Następnie przeszedł przewidziany pragmatyką służbową cykl szkoleń dla rezerwistów, by 1 stycznia 1931 r. otrzymać patent oficerski z wcieleniem do 12 pp, który podporządkowany 6 DP stacjonował w Wadowicach³³. Przez cały okres lat 30. ubiegłego wieku prowadzony był w ewidencji Powiatowej Komendy Uzuppełnień Kraków-Miasto, mając już wymieniony przydział mobilizacyjny³⁴.

Po zakończeniu zasadniczej służby wojskowej podjął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, których nie ukończył, i rozpoczął pracę w Wydziale Nieruchomości Zarządu Miejskiego w Krakowie³⁵. W 1930 r. ożenił się

³⁰ T. Wroński, *op. cit.*, s. 200; A. Chwalba, *op. cit.*, s. 179-180.

³¹ APMA-B, Materiały Obozowego Ruchu Oporu, *Liste der Männer- und Frauentransporte*, t. 20, sygn. D-RO/123; *Fotografie więźniów z obozu Auschwitz – Birkenau*, t. 4, red. J. Parcer, Oświęcim 1993, s. 1322.

³² APMA-B, Politische Abteilung, *Sterbebücher*, t. 6/1942, sygn. D-AuI-2/7, s. 1448.

³³ *Dziennik Personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych*, 16 I 1932 r., nr 1, s. 14, 53; *12 Pułk Piechoty (II RP)*, *op. cit.*

³⁴ *Rocznik Oficerski Rezerw 1934*, *op. cit.*, s. 434.

³⁵ T. Wroński, J. Albrecht, *Ludzie z marmurowej tablicy*, Kraków 1982, s. 219.

Lucjan Stanisław Paszyński (Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau)

z Zofią Issmer i mieszkał z rodziną w Krakowie, początkowo przy ul. Sienkiewicza, a później na Krzemionkach przy pl. Lasoty 4 m. 2³⁶.

W sierpniu 1939 r. jako oficer rezerwy został zmobilizowany i podczas wojny obronnej Polski we wrześniu 1939 r. walczył w składzie 12 pp, po czym 16 września 1939 r. dostał się do niewoli niemieckiej i przebywał do początków stycznia 1940 r. w jednym z obozów jenieckich³⁷. Następnie został po interwencji niemieckiego kierownika Wydziału Nieruchomości Zarządu Miejskiego zwolniono go z oflagu i wrócił na swoje stanowisko pracy³⁸.

Rano 17 kwietnia 1942 r. został aresztowany w swoim mieszkaniu przy pl. Lasoty przez funkcjonariuszy Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes für den Distrikt Krakau w ramach akcji prewencyjnej przeciwko oficerom rezerwy WP i osadzony w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie³⁹.

24 kwietnia 1942 r. został przywieziony transportem z Krakowa do KL Auschwitz, gdzie otrzymał numer więźniarski 32553⁴⁰. Miesiąc później, 27 maja 1942 r., został rozstrzelany pod Ścianą Straceń w KL Auschwitz I⁴¹.

Ppor. rezerwy piechoty WP **Jan Paweł Teofil Sokollek**, urodzony 24 kwietnia 1911 r. w Gdańsku, z zawodu inżynier. Po maturze odbył jedenastomiesięczną za-

³⁶ H. Noskowicz-Bieroniova, *Ciągłe czekają z obiadem*, Kraków 1987, s. 235-236.

³⁷ *Ibidem*, s. 236.

³⁸ T. Wroński, J. Albrecht, *op. cit.*

³⁹ H. Noskowicz-Bieroniova, *op. cit.*, s. 236; T. Wroński, *op. cit.*, s. 200; A. Chwalba, *op. cit.*, s. 179-180.

⁴⁰ APMA-B, Materiały Obozowego Ruchu Oporu, *Liste der Männer- und Frauentransporte*, t. 20, sygn. D-RO/123; APMA-B, Schutzhaftlagerführung, *Stärkebücher*, t. 3, sygn. D-AuI-3/1/3, s. 413.

⁴¹ APMA-B, Politische Abteilung, *Sterbebücher*, t. 6/1942, sygn. D-AuI-2/7, s. 1458.

Jan Paweł Teofil Sokollek (Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau)

sadniczą służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty, a następnie w okresie studiów politechnicznych brał udział w przewidzianych pragmatyką służbową ćwiczeniach dla rezerwistów. W ramach przewidzianych pragmatyką służbową ćwiczeń dla rezerwistów pogłębiał swoje umiejętności i wiedzę wojskową, stąd 1 stycznia 1935 r. w wieku 23 lat uzyskał patent oficerski z wcieleniem do 12 pp (ewidencyjnie był prowadzony przez Powiatową Komendę Uzupelnień Kraków-Miasto), który w składzie 6 DP stacjonował w Wadowicach (III bat. w Krakowie)⁴². W latach 30. ubiegłego wieku mieszkał przy ul. Staromostowej 3a m. 3 w Krakowie.

Podczas niemieckiej okupacji w nocy z 16 na 17 kwietnia 1942 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes für den Distrikt Krakau w akcji prewencyjnej przeciw polskim oficerom rezerwy i osadzony w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie⁴³.

24 kwietnia 1942 r. został przywieziony transportem z Krakowa do KL Auschwitz, gdzie otrzymał numer więźniarski 32566⁴⁴. Miesiąc później, 27 maja 1942 r., rozstrzelano go pod Ścianą Straceń w KL Auschwitz I⁴⁵.

Ppor. rezerwy piechoty WP **Robert Marian Woźniak**, urodzony 23 maja 1912 r. w Krakowie, z zawodu urzędnik. Po zdaniu matury odbył jedenastomiesięczną

⁴² R. Rybka, K. Stepan, *op. cit.*, s. 104.

⁴³ T. Wroński, *op. cit.*, s. 200; A. Chwalba, *op. cit.*, s. 179-180.

⁴⁴ APMA-B, Materiały Obozowego Ruchu Oporu, *Liste der Männer- und Frauentransporte*, t. 20, sygn. D-RO/123; APMA-B, Schutzhaftlagerführung, *Stärkebücher*, t. 3, sygn. D-AuI-3/1/3, s. 412.

⁴⁵ APMA-B, Politische Abteilung, *Sterbebücher*, t. 7/1942, sygn. D-AuI-2/8, s. 4.

Robert Marian Woźniak (Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau)

zasadniczą służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty, a następnie w ramach przewidzianych pragmatyką służbową ćwiczeń dla rezerwistów pogłębiał swoją wiedzę wojskową, stąd 1 stycznia 1938 r. w wieku 25 lat uzyskał nominację oficerską z wcieleniem do 12 pp (ewidencyjnie był prowadzony przez Powiatową Komendę Uzupełnień Kraków-Miasto), który podporządkowany 6 DP stacjonował w Wadowicach (III bat. w Krakowie)⁴⁶. W okresie międzywojennym mieszkał przy ul. św. Stanisława 12 m. 2 w rodzinnym mieście.

Podczas niemieckiej okupacji w nocy z 16 na 17 kwietnia 1942 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy Kommandeur der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes für den Distrikt Krakau i osadzony w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie⁴⁷.

24 kwietnia 1942 r. został przywieziony transportem z Krakowa do KL Auschwitz, gdzie otrzymał numer więźniarski 32579⁴⁸. Miesiąc później, 27 maja 1942 r., rozstrzelano go pod Ścianą Straceń w KL Auschwitz I⁴⁹.

Zaprezentowane przez w niniejszym tekście losy ludzkie ukazują w mikroskali brzemień czasów pożogi wojennej, która stała się udziałem całości polskiego społeczeństwa. Ponadto obrazują ludzkie dokonania i postawy w dobie szczególniejszej próby oraz świadczą, iż dla tych ludzi wartości takie jak poświęcenie i miłość do ojczyzny nie były li tylko pustymi dźwiękami.

⁴⁶ R. Rybka, K. Stepan, *op. cit.*, s. 230.

⁴⁷ T. Wroński, *op. cit.*, s. 200; A. Chwalba, *op. cit.*, s. 179-180.

⁴⁸ APMA-B, Materiały Obozowego Ruchu Oporu, *Liste der Männer- und Frauentransporte*, t. 20, sygn. D-RO/123; APMA-B, Schutzhaftlagerführung, *Stärkebücher*, t. 3, sygn. D-Aul-3/1/3, s. 412.

⁴⁹ APMA-B. Politische Abteilung, *Sterbebücher*, t. 7/1942, sygn. D-Aul-2/8, s. 14.

Bibliografia

Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu

wikipedia.pl

Chwałba A., *Okupacyjny Kraków w latach 1939-1945*, Kraków 2011.

Dziennik Personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych, 5 XI 1928 r., nr 14.

Dziennik Personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych, 16 I 1932 r., nr 1.

Noskowicz-Bieronowa H., *Ciągle czekają z obiadem*, Kraków 1987.

Rocznik Oficerski Rezerw 1934, Warszawa 2003.

Rybka R., Stepan K., *Awanse oficerskie w Wojsku Polskim 1935-1939*, Kraków 2003.

Siwiec-Cielebon M., *Dla pamięci rzetelnej. Problematyka badań i weryfikacji strat wojennych pracowników i wychowanków Gimnazjum i Liceum w Wadowicach*, „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 2011, nr 14.

Studnicki G., *Pierwsza wśród równych. Dzieje Gimnazjum i Liceum w Wadowicach*, Wadowice 1991.

Tuszyński B., *Księga sportowców polskich ofiar II wojny światowej*, Warszawa 1999.

Wroński T., *Kronika okupowanego Krakowa*, Kraków 1974.

Wroński T., Albrecht J., *Ludzie z marmurowej tablicy*, Kraków 1982.

SUMMARY

Officers of the Polish Army, connected with Wadowice, murdered in Auschwitz on May 27, 1942

The author presents biographies of nine officers of the Polish Army. All of them, though differently, were connected with the town of Wadowice: some of them were born there, some in the 12th Infantry Regiment that stationed in the town, whereas others attended the local school.

Besides their bonds with the town of Wadowice, they also shared the experience of the second world war and of the fight with the German invader. Although, as officers, they seemed to be obliged to combat with the enemy, the decision to put up resistance was never easy. Their fates were once again linked in Auschwitz, where they were sent as a result repressive organized by the Nazis.

Key words: Auschwitz, Biography, concentration camp, officers, Polish Army